Lunds universitet
Statsvetenskapliga institutionen

STVU15
VT20
Handledare: Tony Ingesson

Markmålsbekämpningens effekt på strategin

Hur markmålsbekämpning fick effekt på soldaten och hur soldaten fick effekt på strategin under Falklandskriget

Marcus Bengtsson

Abstract

The purpose of this paper is to compare the outcome between naval gunfire support and strategic effect during the Falklands War.

By conducting a qualitative case study regarding the effects of naval gunfire support and its effect on a unit combat effectiveness, using Ben Shalits *Sequential Adjustment Model*, the study will attempt to find out how a military unit is affected by stress and demoralization. Naval gunfire support was more psychological effective when employed on troops that was not sufficiently trained and suffered morale problems. Using Tony Ingessons, *The Politics of Combat* this result will be tested regarding the individual soldier's impact on strategic effect.

Based on the observed results the findings were tested against a causal chain process of hypothesis' in order to verify its validity and reliability.

The conclusion of this study is that the influence of naval gunfire support, on the individual soldier had a strategic effect. The demoralizing effect of naval gunfire support was a vital part of the outcome of the war.

Nyckelord: Falklandskriget, Markmålsbekämpning, Naval Gunfire Support, Stridsvärde
Antal ord: 10 157

Innehållsförteckning

1 Inledning 1

1.1 Frågeställning och syfte 2
1.1.1 Hypoteser 3
1.1.2 Avgränsningar och förutsättningar 3
1.1.3 Definitioner och begrepp 4

2 Teori 5

2.1 Allmänt 5
2.2 Sequential Adjustment Model 5
2.3 The Psychological Effects of Intense Artillery Bombardment 7
2.4 The Politics of Combat 9

3 Metod och källor 11

3.1 Metod 11
3.2 Källor 12
3.3 Operationalisering 13
3.4 Validitet 15
3.5 Reliabilitet 15
3.6 Källkritik 15

4 Empiri 17

4.1 Perspektiv – Brittisk sjöstyrka 17
4.1.1 Operationalisering av källor 19
4.2 Perspektiv – Argentinsk invasionsstyrka 20
4.2.1 Operationalisering av källor 23
4.3 Observation 24
4.3.1 Sequential Adjustment Model 24
4.3.2 The Politics of Combat 27
4.4 Sammanfattning 29

5 Analys 30

5.1 Allmänt. 30
5.2 Hypoteser 30

5.2.1 Hypotes 1 30
5.2.2 Hypotes 2 31
5.2.3 Hypotes 3 32
5.2.4 Hypotes 4 32
5.3 Svar på forskningsfrågan 33
6 Slutsatsdiskussion 34
6.1 Allmänt 34
6.2 Möjlig fortsatt forskning 35
7 Referenser 36

1 Inledning

”*Vi går in med fart i artilleribanan, stora stridsflaggor fladdrar stolt i den kalla vinden. Order är rappa och genomtänkta. Ingen tid för ängslan över vad som ligger framför oss. Tät rök suddar ut den bruna horisonten. Sea Harrier-planen har utfört sitt jobb väl. Vi riktar in våra kanoner mot flygplatsen som nu befinner sig på mindre än 7 distansminuters avstånd. Datorerna blandar trigonometri och ballistik och producerar lidelsefria lösningar som levereras till kanontornen medan spränggranater till sist fyller ammunitionshissarna. Den här gången är det på allvar. Alla tre fartygen rapporterar att de är klara. Vi fylls alla av spända förväntningar när vi närmar oss vårt första stridsögonblick.*

Vi öppnar eld samtidigt, med en sammanlagd eldkraft av nästan 40 skott (450kg) spränggranater per minut. Min ledningsradarskärm visar en konstant ström av granater som förbinder oss med pilspetssymbolen på målet. Stridsledningscentralen stinker av krutrök och jag känner tydligt vibrationerna från de andra fartygens kanoner upp genom mina fötter. Vi är verkligen i krig.”[1]

Falklandskriget är intressant ur ett markmålsbekämpande perspektiv då denna förmåga kom att inneha en tydlig och uttalad roll. Förmågan nyttjades av den brittiska sjöstyrkan under hela konflikten och kom att påverka den argentinska garnisonen både fysiskt och psykiskt. Denna press kom att få en påverkan på de argentinska enheternas och soldaternas stridsvärde och i förlängningen, deras förmåga att verka. Hur stor blev denna påverkan? Fick det en strategisk effekt?

Totalt sköts 7281 granater ifrån de brittiska fartygen mot de argentinska ställningarna under kriget.[2] Syftet till den brittiska markmålsbekämpningen var bland annat för att störa, vilseleda och bekämpa motståndaren.

Dess förmåga att demoralisera kom att bli en viktig faktor. Den brittiska markmålsbekämpningen pågick nästan varje natt, genom hela konflikten. Användandet av markmålsbekämpning går i linje med manöverkrigföringen och i dess förlängning, Liddel Harts, ”*indirekta metod*”.[3] Det är ett sätt att med överraskning, initiativ och snabbhet sätta motståndaren ur balans och i ett läge där denne är oförmögen att vilja och kunna föra striden vidare.

Argentinas militära styrkor i land, bestod av främst värnpliktiga och reservister. Just utbildning och ledarskap kom att spela in vid påverkan av stress vid markmålsbekämpning.

---

[1] Christopher Craig. *Sjöstriderna under Falklands- och Gulfkriget*, 2000, s. 64
[2] Craig, 2000, s. 97
[3] Jerker Widén – Jan Ångström, *Militärteorins grunder* 2004, s. 93

Avseende det argentinska ledarskapet, så stod mycket på spel enligt Burns; *"Argentina's military society was left with no doubt that this was a total war in which the destiny of the nation faced historic resolution"*.[4] Detta ledarskap kom att bli en avgörande faktor i hur de stridande enheterna hanterade situationen.

Hur hanterar en militär styrka, en konflikt på stort avstånd och med begränsade resurser? Ett måste för att lyckas med detta är samverkan mellan markstridskrafter, sjöstridskrafter och flygstridskrafter. Ett tydligt samverkansområde blev nyttjandet av markmålsbekämpning. Här kom en samverkan ske mellan de olika brittiska stridskrafterna.

Valet av ämne och frågeställning är intressant i förhållande till den svenska förmågan, eller oförmåga, till markmålsbekämpning. Oberoende av hur en tänkt motståndare är organiserad, kommer markmålsbekämpning att påverka denne. Denna påverkan kommer att vara både fysisk och psykisk. Vad som tidigare inte avhandlats, är hur stor denna påverkan var, samt om detta även fick en strategisk effekt.

1.1 Frågeställning och syfte

Målet är att, med teoretisk koppling gentemot tidigare erfarenheter avseende effekt av indirekt eld, samt empiriska källor, undersöka om fallet av brittisk markmålsbekämpning, påvisar att dess effekt hade en strategisk inverkan på utgången av kriget. Detta genom att se till de faktorer som påverkade och påverkades av markmålsbekämpningens effekt för den militära enheten. Målet är vidare att tydliggöra inverkan på relationen, soldat - strategi.

Uppsatsen och dess frågeställning sätts i kontexten av Falklandskriget. Att använda denna konflikt som bakgrund för uppsatsen gör det möjligt att tidsmässigt begränsa given frågeställning. Tillgången på empiriska källor är stor ur ett stridstekniskt perspektiv. Kriget nämns dessutom som ett tydligt återuppvaknande avseende behovet av markmålsbekämpning.[5]

Syftet med uppsatsen är att förklara hur stridsvärdet påverkades av markmålsbekämpning och hur detta fick en strategisk effekt på utfallet av Falklandskriget. Syftet med uppsatsen är inte normativ, utan har en ansats att koppla effekten av genomförd markmålsbekämpning mot två befintliga teorier. Dessa är, Ben Shalits anpassningsmodell *SAM – Sequential Adjustment Model*[6], avseende påverkan på stridsvärde, samt Tony Ingessons *The Politics of Combat - The Political and Strategic Impact of Tactical-Level Subcultures, 1939–1995*[7] som lyfter den militära enhetens påverkan på strategin.

---

[4] Jimmy Burns. *The land that lost its heroes – How Argentina lost the Falklands war*, 2012, s. 248
[5] Paget, 2017, s. 218
[6] Ben Shalit. *Konfliktens och stridens psykologi*, 2005, s. 190
[7] Tony Ingesson. *The politics of combat; The political and Strategic Impact of Tactical-level Subcultures, 1939-1995*, 2016

Att undersöka detta är relevant då det lyfter markmålsbekämpningens möjlighet att påverka en motståndare, oavsett vald kaliber. Normalt räknas effekt i form av förluster och skadade. Uppsatsen strävar efter att vidga detta synsätt och ge en bild av hur stridsvärdet påverkas och hur detta får en strategisk relevans.

En annan relevant faktor är hur behovet av samordning mellan sjöstyrka och landstyrka tydliggörs. Det här är moment som fick en tydlig roll i det brittiska återtagandet av öarna. Dessa delar är applicerbara även i en svensk kontext.

Uppsatsens frågeställning formuleras därmed på följande vis:

Visar användandet av markmålsbekämpning på en strategisk effekt under Falklandskriget?

1.1.1 Hypoteser

I syfte att fungera som kontroll av validitet och reliabilitet mot valda teorier har ett antal hypoteser inom ramen för den hypotetiskt-deduktiva metoden skapats.[8] Dessa kan beskrivas i en kausal kedjeprocess och besvaras genom en deduktiv slutledning och undersökning av de empiriska källorna.[9]

Vid markmålsbekämpning får detta en effekt på ”mottagande” enhets stridsvärde. Beroende på hur markmålsbekämpningen genomförs, ges en större påverkan antingen på det fysiska stridsvärdet eller det psykiska stridsvärdet. En militär enhets stridsvärde har påverkan på strategin för konflikten. Detta kan innebära att markmålsbekämpning har en strategisk effekt.

Bryter vi upp denna process ger det oss följande hypoteser, som kommer att besvaras:

1. *Effekt av markmålsbekämpning hade påverkan på stridsvärdet.*

2. *Påverkan på det psykiska stridsvärdet var större än det fysiska.*

3. *Påverkan på soldaternas stridsvärde fick en strategisk effekt.*

4. *Markmålsbekämpning fick en strategisk effekt.*

1.1.2 Avgränsningar och förutsättningar

Indirekt eld genomfördes även av enheter ur Royal Artillery. Indirekt eld ifrån fartyg respektive landförband genomfördes ofta samtidigt och kompletterade

[8] Torsten Thurén. *Vetenskapsteori för nybörjare*, 2019, s. 52
[9] Thurén, 2019, s. 53

varandra. Då mål och syfte är kopplat mot fartygsförbandens stöd avseende indirekt eld kommer det landbaserade artilleriet enbart att lyftas vid de tillfällen en tydlig avvikelse eller konsekvens kan ses.

Markmålsbekämpning kan genomföras med ett antal olika vapensystem. Under denna konflikt nyttjades enbart artilleri. Svensk kapacitet avseende markmålsbekämpning från fartyg, är kopplad mot artilleri. Därav görs avgränsningen att enbart lyfta artilleri inom den markmålbekämpande förmågan.

Avseende förutsättningar så är konflikten är begränsad i tid och rum (om inte avståndet till operationsområdet räknas). Den är även begränsad till antal stridande parter. Konflikten ger ändå ett underlag avseende markmålsbekämpning då detta nyttjades som verktyg under hela kriget. Detta ger att förmågan och förutsättning till markmålsbekämpning är likvärdig under hela förloppet i operationsområdet.

1.1.3 Definitioner och begrepp

Strategi – I syfte att avgränsa begreppet så utgår författaren ifrån *Militärteorins grunder* och det resonemang som där ges: *”En plan och en metod för militär maktutövning med politiska syften”.*[10]

Stridsvärde – ett mått på förbandets förmåga att utföra sina uppgifter.[11] I uppsatsen kommer en skillnad på fysisk och psykiskt stridsvärde att göras. I de valda teorierna används begreppen *stridspotential*[12] och *Combat effectivness*[13]. Dessa begrepp är främst kopplade mot de psykologiska faktorer som påverkar en individs handlingsförmåga. Uppsatsförfattaren väljer att samla dessa under begreppet *stridsvärde*.

Markmålsbekämpning – Att genom eldunderstöd eliminera hot mot egna förband, understödja markstrid, eller understödja egen etablering av brohuvud.[14] Internationellt går denna typ av indirekt eld under benämningen *Naval Fire Support* (NFS) alternativt *Naval Gunfire Support* (NGS).

---

[10] Widén – Ångström, 2004, s. 83
[11] Försvarsmakten. *Soldatreglemente för Soldat i fält (SoldF*), 2001, s. 384
[12] Shalit, 2005, s. 37
[13] Reuven Gal – Hava Dayan. *The Psychological Effects of Intense Artillery Bombardment: The Israeli Experience int the Yom-Kippur War,* 1992, s. 84
[14] Försvarsmakten. *Taktikreglemente för marinstridskrafterna TRM 1(A)*, 2010, s. 3–23

2 Teori

2.1 Allmänt

Uppsatsförfattaren avser att använda *Konflikten och stridens psykologi*[15] som teoretisk grund. För att styrka teorin gentemot markmålsbekämpning nyttjas forskningsrapporten *The Psychological Effects of Intense Artillery Bombardment: The Israeli Experience in the Yom-Kippur War* (1973).[16]

Ett återkommande begrepp och faktor är en militär enhets s*tridsvärde.* Ett stridsvärde kan även sättas på en enhet och är mätbart. Stridsvärde ger oss ett mått för hur väl en enhet kan genomföra sin uppgift.[17] Uppsatsförfattaren har valt att dela upp stridsvärde i, fysiskt stridsvärde och psykiskt stridsvärde.

I syfte att lyfta individens påverkan på strategin kommer Tony Ingessons avhandling *The Politics of Combat - The Political and Strategic Impact of Tactical-Level Subcultures, 1939–1995* att användas. Ingesson visar på militära enheters påverkan av stress och dess behov av en enande faktor, samt hur detta kan få en strategisk inverkan.[18]

På så vis kommer uppsatsen att lyfta förhållandet *markmålsbekämpning – individ, Individ – strategisk effekt.*

2.2 Sequential Adjustment Model

Ursprunget till denna modell kan kopplas till Ben Shalit och beskrivs i boken *Konfliktens och stridens psykologi*. Shalit är tidigare chefspsykolog inom israeliska försvarsmakten (IDF) och har stor erfarenhet som officer i konflikten mellan Israel och dess grannländer.

Shalits anpassningsmodell för stridande och dennes stridsvärde, *SAM – Sequential Adjustment Model*[19], baseras på den process en individ påbörjar i en stridssituation och hur individen hanterar denna situation, detta oavsett vilken roll

---

[15] Shalit, 2005
[16] Gal – Dayan, 1992
[17] SoldF, 2001, s. 384–385
[18] SoldF, 2001, s. 18–19
[19] Shalit, 2005, s. 190

individen har, som exempelvis soldat eller befäl. Det är i denna process individen, baserad på sin erfarenhet, kunskap och förväntningar, fattar sitt beslut på åtgärd.

Processen omfattar nio sekventiella steg, där varje steg måste genomföras innan nästa kan ta vid.[20]

Frågorna (stegen)[21] ser ut enligt nedan:

1. *Medvetenhet.* Är detta *något*?
   En kognitiv bedömning som leder till medvetenhet.
2. *Uppmärksamhet*. *Rör* det mig?
   Hur är individen berörd eller involverad? Har det någon betydelse?
3. *Kontroll.* Kan jag *påverka* det på något sätt?
   Den grad av kontroll individen anser sig ha över situationen.
4. *Förståelse. Förstår* jag det?
   Hur bedömer individen relationen mellan resurserna och de krav som denne ställs inför.
5. *Involvering. Vill* jag göra något åt det?
   Vill individen fortsätta med hänsyn till bedömningen affektiva resurser kontra krav.
6. *Beredskap*. Är jag *redo* att göra något åt det?
   ”Är jag beredd att fortsätta med tanke på de kognitiva och affektiva bedömningarna?” Detta motsvarar moralen.
7. *Förmåga. Hur* ska jag handla?
   Individen måste göra klart för sig hur denne ska handla innan individen kan gå till aktion.
8. *Engagemang.* Vill jag *satsa*?
   ”Efter alla förberedelser måste man bestämma sig för att handla. Hög moral och en klar uppfattning om vad man ska göra hjälper inte om man inte också är villig att engagera sig”
9. Nu *handlar* jag…

Denna, av Shalit kallade perceptionsprocess, är en sekventiell process i nio steg.[22] För att en individ ska klara av att anpassa sig en krävande situation eller i detta fall en stridssituation, måste individen gå igenom denna process steg för steg. Skulle ett av stegen misslyckas att passera leder det till en ”total oförmåga att klara av situationen eller att gå i strid”.[23] Finner vi en minskad prestationsförmåga att passera ett eller flera steg renderar detta i en kumulativ reducering av soldatens eller enhetens stridspotential.[24] Shalit menar på att *förståelsen, förhandsbedömningen och utvecklandet av soldatens stridspotential … måste baseras på analysen av deras perceptionsprocess och dess effektivitet*

---

[20] Shalit, 2005, s. 190
[21] Ibid., s. 190–193
[22] Ibid., s. 194
[23] Ibid., s. 194
[24] Ibid., s. 194

eller ofullständighet i varje särskilt steg".[25] Detta gäller även för enhetens förmåga att anpassa sig i en stridssituation.[26]

2.3 The Psychological Effects of Intense Artillery Bombardment

The Psychological Effects of Intense Artillery Bombardment: The Israeli Experience in the Yom-Kippur War (1973)[27] samt de slutsatser som denna forskningsrapport ger, används tillsammans med Ben Shalits modell - *Sequential Adjustment Model*. Forskningsrapportens syfte är att ta lärdom av de erfarenheter som israeliska försvarsmakten (IDF) drog under Yom Kippur-kriget på sjuttiotalet. Författarna visar i rapporten, på att indirekt eld har en tydlig psykologisk inverkan på de väpnade enheter som drabbas.[28]

Gal – Dayan lyfter i sin diskussion, att avsaknad av information var en orsak att ta i beaktan. Saknades information så fick det en påverkan på den enskilda soldaten och befälet.[29] Faktorer som byggde rädsla var enligt de intervjuade "*... the most frightening elements were the destructive power of the firing weapon and their noise intensity."*[30]

Författarna beskriver hur en individ svarar på indirekt eld, genom *Emotional responses* och *Social responses*.[31] Dessa har starka kopplingar mot de stridandes bakgrund och erfarenhet.[32]

Som typiska, känslomässiga effekter av indirekt eld, lyfter författarna ett ökat förtroende och en ökad hjälplöshet. Två kontrahenter kan tyckas, men författarna finner att befälen fann ett ökat i förtroende till sin försvarsmakt, och inte en ökning av sitt självförtroende. Det var också tydligt att en skillnad i självförtroende/förtroende och rädsla, var tydligast under den första tiden av indirekt eld. Officerare upplevde att förtroende ökat och rädsla minskade under de första timmarna. Detta var tvärtemot vad mot den enskilda soldaten upplevde. Hjälplöshet kopplades främst till den enskilda soldaten.[33] Denne fann istället ett lägre självförtroende och starkare rädsla.[34] Vidare tydliggör författarna att soldaten lättare fann anknytning till sina kamrater, än till sitt befäl.[35]

---

[25] Shalit, 2005, s. 194
[26] Shalit, 2005, s. 194
[27] Gal – Dayan, 1992
[28] Ibid., s. 83
[29] Ibid., s. 69
[30] Ibid., s. 71
[31] Ibid., s. 42–51
[32] Ibid., s. 77
[33] Ibid., s. 71
[34] Ibid., s. 75
[35] Ibid., s. 51

En vältränad, övad och mer erfaren soldat bekräftades kunna hantera nämnd stridssituation bättre till skillnad mot de som saknad dessa möjligheter.[36]

Gal – Dayan tar fram fyra faktorer som tydligast påverkar stridsvärdet på soldaten och enheten i en stridssituation (indirekt eld)[37]:

1. De inledande två timmarna av indirekt eld.
2. Efter en paus, den inledande tiden vid varje förnyad eldöppning (gav kort men kraftig påverkan).
3. Vid allvarliga stridssituationer, till exempel förluster av liv och utrustning, låg moral.
4. När den stridande är låst i en statisk/passiv position, som till exempel en bunker.

Avseende relationen stressfaktor och stridsvärde (*Combat Effectivness)* så påverkades stridsvärdet främst under de första två timmarna samt de stridande som var placerade inuti bunkrar.[38]

Faktorer som ökar effekten av markmålsbekämpning, det vill säga ökar stressen, samlar författarna i tre grupper.[39] Dessa faktorer hade en samlad dynamisk påverkan[40] på stridsvärdet:

Slagfältsfaktorer (*Battlefield Factors),* här ingår grad av överraskning, intensitet av eldgivning, hur länge eldmomentet varade, uppföljande anfall av markenheter samt skador och förluster.

Gruppfaktorer (*Group/Unit Factors),* här ingår grad av beredskap, brist på befäl, låg moral och sammanhållning och slutligen huruvida soldaten är statiskt placerad, dvs i bunker eller värn.

Individfaktor (*Individual Factors),* här ingår brist på stridserfarenhet och militär utbildning och lägre grad. Även civila bakgrundsfaktorer som utbildning och familjeförhållanden ingår.

Avseende faktorer som minskar stressen, så används samma tre grupperingar. Slagfältsfaktorer tar upp förstärkningar, kommunikation samt avsaknad av efterföljande anfall. Gruppfaktorer lyfter förberedelser och beredskap, hög moral och sammanhållning och kommunikation. Individfaktorer är faktorer så som erfarenhet, träning och självförtroende. Soldaten bör vara reservist och inte värnpliktig samt huruvida man är befäl eller inte.[41]

---

[36] Gal – Dayan, 1992, s. 77
[37] Ibid., s. 74
[38] Ibid., s. 84
[39] Ibid., s. 84
[40] Ibid., s. 84
[41] Ibid., s. 85

2.4 The Politics of Combat

Tony Ingessons avhandling *The Politics of Combat - The Political and Strategic Impact of Tactical-Level Subcultures, 1939–1995*[42], visar på att subkulturer inom de lägre nivåerna av en militär organisation kan ha en politisk/strategisk inverkan. Detta genom att influera de lägre befälsnivåerna.[43]

Huvudsyftet med den militära organisationen på taktisk nivå är att genomföra den faktiska striden. Denna strid är kaosartat och kännetecknas av en hög nivå av osäkerhet och stress. Här kommer subkulturerna att ha en stor påverkan.[44]

Ingesson citerar Chiara Ruffa och Joseph Soethers; *"the lowest levels of military authority can have strategic consequences for the mission as a whole, and potentially, the reputation of the state conducting it."*[45] Med detta menar dem att de lägsta nivåerna av en militär organisation kan ha strategiska konsekvenser för uppdraget som helhet och potentiellt även ryktet för staten som utför det.

Ingesson visar på sambandet mellan subkulturer på taktisk nivå och ett lyckat hanterande av osäkerhet och stress.[46] Här behöver fokus ligga på olika grad av lägesuppfattning samt begränsningar i ledningsförmåga.[47] Med subkulturer på taktisk nivå menar Ingesson, en uppsättning normer, idéer och prioriteringar som delas inom en militär enhet. Dessa påverkar gruppens förmåga till omvärldsuppfattning, beslutsfattande och handlande. Dessa subkulturer skapas och vidmakthålls genom *Fokuspunkter* (Focal Points).[48]

Ingesson tar upp Ben Shalits slutsatser avseende soldatens påverkan av osäkerhet, eller "Battle fog".[49] Lägesuppfattningen är behäftat av osäkerhetsfaktorer. I dessa situationer måste ledningen luta sig mot de enheter som finns på taktisk nivå och deras bedömning av situationen samt hur uppgiften bör lösas.

Ingesson lyfter i sin avhandling *Auftragstaktik* (Sve. *Uppdragstaktik).*[50] Uppdragstaktiken bör genomsyra befälsföringen på lägre nivå. Uppdragstaktik innebär en relativt autonom ledning av subkulturer där mandat, uppgift och resurser tilldelats.[51]

Vidare lyfter Ingesson Shalits argument att officerare har en rädsla över att ej lösa sina plikter gentemot sina underordnade.[52] Utifrån soldatens perspektiv så var rädslan över att ej lösa sina plikter gentemot sina kamrater, större. Denna rädsla/oro var till och med större än rädslan över död eller att skada sig.

---

[42] Ingesson, 2016
[43] Ingesson, 2016, s. 1
[44] Ibid., s. 3
[45] Ibid., s. 6–7
[46] Ibid., s. 19
[47] Ibid., s. 21
[48] Ibid., s. 26
[49] Ibid., s. 21
[50] Ibid., s. 23
[51] Ibid., s. 23
[52] Ibid., s. 28–29

Skillnaden kan till del bero på att soldaten upplevde officeren som avlägsen och frånvarande.[53] Dessa känslor var större i enheter bestående av värnpliktiga än hos de enheter som bestod av reservister.

En subkultur på taktisk nivå är som mest effektiv då den har en enhetlig kultur inom gruppen. För att det ska fungerar måste gruppen ha en gemensam uppfattning och sammanhållning. Det är viktigt att detta gäller hela enheten inom subkulturen, i syfte att enheten har ett homogent tillvägagångssätt under stress och osäkerhet.[54]

För att lösa behovet av sammanhållning och gemensam uppfattning finns ett behov av fokuspunkter. Då dessa fokuspunkter är gemensamma för gruppen så stärker dessa den gemensamma uppfattningen.[55] En ledare eller tradition kan fungera som fokuspunkt.[56] Det viktigaste aspekten för en fokuspunkt är dess förmåga att ta bort tvetydigheter och motsägelser inom olika faktorer som kan finnas i en subkultur på taktisk nivå.[57]

Skulle en fokuspunkt saknas kommer detta leda till en fragmenterad och heterogen subkultur. Fler olika subkulturer kan skapas inom samma enhet. Detta kan leda till dysfunktionella beslutscykler mellan befälen i gruppen, vilket kan leda till lägre eller icke existerande effektivitet för enheten.[58]

Ingesson summerar sin teori genom att hänvisa till stridens kaotiska natur med dess friktioner och osäkerheter. Beslutsfattande i dessa situationer är mycket svårt. Vid svårare situationer kommer dessa beslut behöva finna stöd på en lägre nivå och närmare den stridande soldaten.[59]

I sin slutsats skriver Ingesson att subkulturer på taktisk nivå bidrar till beslutsfattande, speciellt gäller detta under situationer med osäkerhet och stress. Dessa beslut kan få stora politiska och strategiska konsekvenser.[60] För att detta ska fungera krävs det att dessa subkulturer är kompatibla med de gällande politiska målen.[61]

---

[53] Ingesson, 2016, s. 29
[54] Ibid., s. 33
[55] Ibid., s. 33
[56] Ibid., s. 33
[57] Ibid., s. 34
[58] Ibid., s. 35
[59] Ibid., s. 47
[60] Ibid., s. 283
[61] Ibid., s. 283

3 Metod och källor

3.1 Metod

Uppsatsen genomförs som en enstaka fallstudie.[62] Studien genomförs inom en kontext[63] av markmålsbekämpning, under Falklandskriget, med två olika effekter dvs. fysisk effekt och psykisk effekt. För att besvara given frågeställning, utifrån valda empiriska källor, kommer en systematiserande kvalitativ textanalys användas som metod.

Uppsatsen är sprungen ur positivismen med fokus på de hårda fakta som finns observerade.[64] I den förklarande analysen[65] avser författaren belägga att ”att någonting påverkar någonting”– Som exempel ”*Markmålsbekämpning gav en strategisk effekt*”. Nästa steg är att finna de kausala mekanismerna dvs ”… varför det ena påverkar det andra” – Fortsättningen på tidigare exempel kan då formuleras ”*Varför påverkade effekterna av markmålsbekämpningen utfallet av Falklandskriget*”?

Forskningsfrågan har ett teorikonsumerande synsätt på valda teorier.[66] Tidigare forskning kommer att ligga till grund för det teoretiska sammanhanget, i detta fall *Konflikten och stridens psykologi* av Ben Shalit samt slutsatser ur *The Psychological Effects of Intense Artillery Bombardment: The Israeli Experience in the Yom-Kippur War (1973)* av Reuven Gal och Hava Dayan. Tony Ingessons avhandling *The Politics of Combat - The Political and Strategic Impact of Tactical-Level Subcultures, 1939–1995*[67] ger en teori avseende kopplingen mellan militära enheter på lägre nivå och dess påverkan på strategin.

Med dessa teorier och valda empiriska källor avser uppsatsförfattaren förklara de kausala mekanismer som föranledde att faktorn markmålsbekämpning fick en strategisk effekt.[68] Det finns ett positivt samband mellan effekt och strategi

---

[62] Peter Esaiasson m.fl. *Metodpraktikan. Konsten att studera samhälle, individ och marknad*, 2017, s. 109
[63] Esaiasson m.fl., 2017, s. 109
[64] Thurén, 2019, s. 190
[65] Esaiasson m.fl., 2017, s. 67
[66] Esaiasson m.fl., 2017, s. 89
[67] Ingesson 2016
[68] Esaiasson m.fl., 2017, s. 79

(utifrån ett brittiskt perspektiv).[69] Interaktionsvariabel är här stridsvärdet. Denna variabel är mätbar i bemärkelsen; högt stridsvärde kontra lågt stridsvärde.

Uppsatsens konklusion anses vara probabilistisk. Detta då det inte går att helt utesluta en effekt eller finna absoluta mätvärden av en effekt.[70]

3.2 Källor

Som empiriskt material kommer litteratur och ett antal militära publikationer att användas inom ramen för uppsatsens frågeställning. Valda empiriska källor är deskriptiva, vilket går i linje med författarens metodval. Empiriskt material är valt i hänsyn till att få jämförbart material från bägge sidor i konflikten.

Med utgångspunkt från den brittiska sidan i konflikten nyttjas främst Craigs *Call for Fire – Sea Combat in the Falklands and the Gulf War*[71], Woodwards *Striden om Falklandsöarna – 100 Dagar*[72], Tills *Understanding Victory – Naval Operations from Trafalgar to the Falklands*[73] samt den vetenskapliga artikeln *Under Fire – The Falklands War and the Revival of Naval Gunfire Support*[74] skriven av Steven Paget. Dessa källor har en tydlig utgångspunkt ur ett sjöstyrkeperspektiv, där Woodward och Craig tjänstgjorde i egenskap av sjöstyrkechef respektive fartygschef.

Källor med ett större fokus på den argentinska sidan av konflikten är böckerna *Slaget om Falklandsöarna*[75] författad av Hastings – Jenkins, *The land that lost its heroes – How Argentina lost the Falklands war*[76] författad av Jimmy Burns samt *Argentine fight for the Falklands*[77] skriven av Martin Middlebrook. Burns arbetade som journalist med placering i Argentina. Hastings var en av de inbäddade journalister som följde de brittiska styrkorna.

Metod och taktik vid markmålsbekämpning, har utvecklats ur de erfarenheter som drogs under kriget. Nomenklatur, definitioner och begrepp har, inom NATO, fastställts i två reglementen: *ATP-04 - Allied Naval Fire Support*[78] samt *ATP-08, Volume II - Tactics, Techniques and Procedures for Amphibious Operations*[79]. I studien kommer de att användas i syfte att bruka vedertagna definitioner och begrepp. Detta gäller exempelvis definitionen av *Harassing Fire*.

---

[69] Esaiasson m.fl., 2017, s. 73
[70] Esaiasson m.fl., 2017, s. 121
[71] Craig, 2000
[72] John Woodward – Patrick Robinson. *Striden om Falklandsöarna – 100 Dagar*, 1992
[73] Geoffrey Till. *Understanding Victory – Naval Operations from Trafalgar to the Falklands*, 2014
[74] Paget, 2017
[75] Max Hastings – Simon Jenkins. *Slaget om Falklandsöarna*, 2005
[76] Burns, 2012
[77] Martin Middlebrook. *Argentine fight for the Falklands,* 2016
[78] NATO Standardization Agency. ATP-04 ALLIED NAVAL FIRE SUPPORT, Edition (F) Version (2), 2014
[79] NATO Standardization Agency. ATP-08, VOLUME II TACTICS, TECHNIQUES AND PROCEDURES FOR AMPHIBIOUS OPERATIONS, Edition (C) Version (1), 2013

Författaren har gjort bedömningen att empiriska källor skrivna av samtida författare ska ses som primärkällor.[80] Samtida författare är Woodward, Craig, Burns och Hastings. Avseende Middlebrooks *Argentine fight for the Falklands så* färdigställdes denna sju år efter kriget och bör ses som en sekundärkälla.[81] Bedömt kommer denna källa likväl få betydelse för uppsatsen då författaren lägger huvudsakligt fokus på den argentinska krigsinsatsen. Till samt Paget är nutida författare och militärhistoriska forskare. De är att anse som sekundärkällor.

Äkthet, oberoende, samtidighet och tendens[82] måste tas i beaktan vid val av- och arbete med, källor. Uppsatsförfattaren har lagt vikt vid att använda både primära och sekundära källor. Kriget varade under några månader 1982, vilket ger att det är ca 38 år sen från dessa händelser till dags datum. De primära empiriska källor författaren valt att använda är skrivna av personer som på ett eller annat vis deltog dessa månader, i syfte att sträva efter samtidighet.

Empiriska källor med oklar tendensiösitet har valts bort. Detta har varit fallet med exempelvis ett antal argentinska vetenskapliga artiklar. Det har varit tydligt att detta är en konflikt som ännu inte är färdigbearbetad.

3.3 Operationalisering

Uppsatsförfattaren kommer att använda Ben Shalits, *Sequential Adjustment Model* – SAM – och dess nio steg i kontexten av de empiriska källorna. Hade den enskilde soldaten eller enheten, möjlighet att processa samtliga nio steg eller finner vi en kumulativ reduktion av den stridandes stridsvärde?

Stegen kommer besvaras enligt nedanstående lista[83]:

1. *Medvetenhet.* En individ eller enhets kognitiva bedömning som leder till en medvetenhet om situationen.

2. *Uppmärksamhet*. Hur är individen berörd eller involverad? Har det någon betydelse?

3. *Kontroll.* Den grad av kontroll individen/enheten anser sig ha över situationen.

4. *Förståelse.* Hur bedömer individen/enheten relationen mellan resurserna och de krav som denne ställs inför?
5. *Involvering.* Vill individen/enheten fortsätta med hänsyn till bedömningen affektiva resurser kontra krav?

---

[80] Esaiasson m.fl., 2017, s. 292
[81] Ibid., s. 292
[82] Ibid., s. 296
[83] Shalit, 2005, s. 190–193

6. *Beredskap*. Detta motsvarar moral. Är individen/enheten beredd att fortsätta med tanke på de kognitiva och affektiva bedömningarna?

7. *Förmåga.* Individen/enheten måste göra klart för sig hur de ska handla innan de kan gå till aktion.

8. *Engagemang.* Individen/enheten måste efter förberedelserna bestämma sig för att handla.

9. *Handling.*

Uppsatsförfattaren kommer att använda forskningsrapporten *The Psychological Effects of Intense Artillery Bombardment: The Israeli Experience in the Yom-Kippur War* i syfte att styrka resultatet av de nio stegen som ingår i Shalits anpassningsmodell *SAM* mot markmålsbekämpning. Författaren kommer bland annat att utgå ifrån de tre grupperna av stresspåverkande faktorer[84]:

Slagfältsfaktorer, här ingår grad av överraskning, intensitet av eldgivning, hur länge eldmomentet varade, uppföljande anfall samt förluster.

Gruppfaktorer, här ingår grad av beredskap, brist på befäl, låg moral och sammanhållning och slutligen huruvida soldaten är statiskt placerad.

Individfaktor, här ingår brist på stridserfarenhet och militär utbildning och lägre grad samt civila bakgrundsfaktorer.

Uppsatsförfattaren kommer, ur *The Politics of Combat - The Political and Strategic Impact of Tactical-Level Subcultures*, att använda de slutsatser Ingesson dragit avseende subkulturer på taktisk nivå och dess inverkan på strategin. Då tillgängliga data för konfliktens och den argentinska arméns *subkulturer* är begränsad, så kommer begreppet *militär enhet på lägre nivå* istället att användas. Behovet av en fokuspunkt kommer att lyftas. Ingesson tydliggör sambandet mellan faktorerna stress, osäkerhet, en begränsad lägesuppfattning och hur ett fungerande ledarskap krävs på en lägre taktisk nivå då ledning, ur ett högre perspektiv, i strid kan vara begränsad. Som Ingesson skriver i sin slutsats så finns det ett behov av att subkulturerna är kompatibla med de gällande politiska målen. Motsvarande gäller även för en militär enhet. Vad händer då dessa ej är kompatibla och kan detta utnyttjas av en motståndare? Följande punkter kommer att analyseras:

- Ledarskapets påverkan av stress, osäkerhet och lägesuppfattning.
- Behovet av fokuspunkt.

---

[84] Gal – Dayan, 1992, s. 84

- En militär enhets kompabilitet med de politiska/strategiska målen.

3.4 Validitet

De frågeställningar som avses besvaras är relevanta så till vida att de ger en bild av hur förmågan till markmålsbekämpning kan användas samt hur, i dess förlängning, stridsvärdet har effekt på strategin. I syfte att få en hög och tillförlitlig validitet läggs vikt på en tydlig operationalisering. Likt Esaiasson m.fl. skriver: ”*God begreppsvaliditet tillsammans med hög reliabilitet ger god resultatvaliditet*”.[85]

I val av metod och teori har *begreppsvaliditeten* legat till grund genom de tillvägagångssätt som gjorts dvs kopplingen teori och forskningsrapport.[86] I syfte att få en god *resultatvaliditet* har valet av empiriska källor spelat in. Dessa består av både primärkällor och sekundärkällor. I syfte att skapa extern validitet[87] så kommer tidigare forskning avseende effekt av indirekt eld att lyftas. Även gällande militära publikationer kommer nyttjas i detta syfte.

3.5 Reliabilitet

I syfte att motverka bristande reliabilitet har uppsatsförfattaren valt att använda ett större antal empiriska källor.[88] Genom att jämföra dessa källor finner författaren att dessa ej avviker från varandra. Det går att se ett skifte, kopplat till de källor som har den argentinska sidan av kriget som fokus. Detta avser främst *Argentine fight for the Falklands*[89] av författaren Martin Middlebrook. Denna mäter, i högre grad effekten av verkan med markmålsbekämpning i antal stupade och skadade. Mindre fokus ligger på påverkan av stridsvärde som helhet. Som helhet är bedömningen att reliabiliteten är god.

3.6 Källkritik

En källkritisk faktor som bör lyftas är att ingen av de ingående empiriska källorna i denna uppsats är skriven av författare med ursprung från Argentina. En

---

[85] Esaiasson m.fl., 2017, s. 59
[86] Ibid., s. 59
[87] Ibid., s. 154
[88] Ibid., s. 64
[89] Middlebrook, 2016

anledning till detta är den språkliga barriär som finns. Detta kan påverka källornas oberoende. Då de empiriska källorna har sitt ursprung från författare med ursprung från Storbritannien så är värderingen av varje enskild källa mycket viktig. I syfte att bedöma en källas trovärdighet kommer både tendensiösitet och avsikt vara viktiga bedömningspunkter.[90] Den litteratur som ska användas i rollen som ”motpol”, är skriven av brittiska journalister stationerade i Argentina före, under och efter konflikten. Här uppnås kravet på *oberoende*[91] då litteratur skriven av författare med icke militär bakgrund, används. I detta fall, bland annat Burns, Hastings och Middlebrook.

[90] Esaiasson m.fl., 2017, s. 295
[91] Esaiasson m.fl., 2017, s. 296

4 Empiri

4.1 Perspektiv – Brittisk sjöstyrka

Redan i planeringsfasen beaktades behovet av markmålsbekämpning. Amiral Woodward hoppades kunna använda markmålsbekämpning i syfte att vilseleda de argentinska styrkorna. Användandet av förmågan till markmålsbekämpning nyttjades mycket tidigt i operationen, från återtagandet av Sydgeorgien till striderna kring Port Stanley. Christopher Craig, fartygschef HMS Alacrity, lyfter i sin bok *Eldunderstöd – Sjöstriderna under Falklandskriget och Gulfkriget*, hur förmågan användes inom skenföretag, för störa och demoralisera men även som direkt eldunderstöd till de strider som bedrevs av enheterna iland.

Steven Paget skriver i sin vetenskapliga artikel *Under Fire – The Falklands War and the Revival of Naval Gunfire Support*, om förmågan markmålsbekämpning under kriget. Han beskriver förmågan som ”en” viktig förmåga av flera. Denna samverkan av olika förmågor var en av anledningarna till att operationen lyckades.[92]

Tidigt under operationen fanns ett behov av att skapa stridskontakt med det Argentinas flygvapen och flotta. Även flygplatsen vid Port Stanley behövde slås ut. För att lösa dessa behov nyttjade Woodward markmålsbekämpning.[93] Woodward fick tydliga direktiv om försiktighet, från staben i Northwood, men kommer likväl till slutsatsen att flottan bör ta risken med att genomföra markmålsbekämpning. Detta hade sitt pris då styrkan vid denna tid genomför dessa beskjutningar under dagtid. Efter en incident, vilket inkluderade ett antal skador på deltagande enheter, väljer man att fortsättningsvis genomföra markmålsbekämpning under dygnets mörka timmar.[94] Craig skriver ”*Även om raiden var effektiv som moralbrytande demonstration av brittisk effektivitet och beslutsamhet var den bara ett begränsat slag mot fiendens stridsförmåga. Inte dess mindre var det en början*”.[95]

Detta bekräftas av Till; ”The *initial naval bombardments by Glamorgan, Alacrity and Arrow may not have done substantial material damage or killed many Argentines, but they kept up the morale pressure and certainly distracted*

---

[92] Paget, 2017, s. 218
[93] Till, 2014, s. 142
[94] Woodward – Robinson, 1992, s. 130–131
[95] Craig, 2000, s. 63

the defenders from vital events elsewhere".[96] Hastings – Jenkins anger att denna inledande markmålsbekämpning, inte var en i raden av orelaterade, dramatiska incidenter, utan ett operativt led i genomförandet av en avsiktlig provokativ strategi. Britternas målsättning var att få argentinarna att genomföra en motoffensiv.[97]

Både Woodward och Craig lyfter de nattliga beskjutningarna, som genomfördes under operationen, av de brittiska fartygen mot de argentinska ställningarna. Den brittiska styrkan såg ett syfte i att använda markmålsbekämpning som en metod att hålla de argentinska soldaterna trötta, stressade och oroliga.[98] Craig skriver ”*Medan dessa sista markstridskrafter förflyttades säkert söderöver var det viktigt att örlogsfartygen fortsatte att ha initiativet, sätta press på den argentinska garnisonen, och förstöra så mycket av deras motstånd och moral som vi kunde*”.[99] Främsta syftet var dock att markmålsbekämpning skulle övertyga den argentinska styrkan om att landstigningen skulle ske på annan plats än det planerade landstigningsområdet vid San Carlos.[100]

Ett antal faktorer visade sig vara väsentliga för att uppnå rätt effekt. En var samverkan. Fysiska effekten av att genomföra markmålsbekämpningen utan samverkan med eldobservatör var låg. ”*Att skjuta blint efter målkoordinater utan korrektioner av en målobservatör leder mera till avskräckning om man inte har tur"*.[101] Förmågan till att bryta en motståndares moral är som störst då markmålsbekämpning genomförs utan förvarning. En annan erfarenhet som drogs i detta tidiga läge var ”när” på dygnet som markmålsbekämpning skulle genomföras.[102]

Då operationen gick in i nästa fas och landstigning vid San Carlos påbörjades, skiftade även fokus för britternas markmålsbekämpning. Det tidigare syftet med förmågan utökades nu till att med indirekt eld, bekämpa fientliga styrkor. Som exempel genomfördes detta mot observationsposten vid Fanning Head, av HMS Antrim. Fartyget täckte området med över 250 granater på mindre än 30 minuter. Även vilseledande företag genomfördes i samband med landstigning, med hjälp av markmålsbekämpning. Mot de argentinska ställningarna vid Goose Green kom HMS Ardent att genomföra indirekt bekämpning i syfte att vilseleda. Inga personella skador rapporterades men avseende den psykologiska effekten skriver Middlebrook ”*The personal diary of Sergeant Guillermo Potoscnyak contains an entry referring to the shelling: "09.30 – An intense bombardment by five English frigates began. I was really frightened. We were defenceless against the shells, which rained down on us for an hour.*”.[103]

---

[96] Till, 2014, s. 183
[97] Hastings – Jenkins, 2005, s. 178
[98] Woodward – Robinson, 1994, s. 171
[99] Craig, 2000, s. 85
[100] Paget, 2017, s. 222
[101] Craig, 2000, s. 74
[102] Craig, 2000, s. 67
[103] Middlebrook, 2016, s. 146

Markmålsbekämpningens destruktiva förmåga samt den inneboende förmågan att neka motståndaren dess rörlighet var viktiga bidrag till att dessa delar av operationen lyckades. Förmågan hindrade motståndaren att genomföra anfall eller motanfall.[104]

De brittiska markstyrkorna påbörjade den slutliga offensiven mot Port Stanley, den 12 juni klockan 0100. Fem fartyg tilldelades markförbanden i syfte att ge eldunderstöd. Woodward skriver ”*Allt som allt hade mina fartyg nästan 1500 granater att skjuta under natten*”.[105]

Paget lyfter de bägge brittiska befälen, Mike Clapp och Julian Thompsons bedömning att *”On its own NGS was not a war winner, but in combination with well-planned and aggressive infantry attacks it proved to be an enabler for success. While the destructive capacity of NGS had the most tangible impact, the psychological strain inflicted on Argentine troops should not be underestimated”*.[106]

Genom hela operationen visade sig markmålsbekämpningen effektiv i syfte att demoralisera motståndaren. Paget gör slutligen bedömningen att markmålsbekämpning, i sig, inte var avgörande för utfallet, men att förmågan bidrog till att utfallet slog över till britternas favör. Till vissa delar blev förmågan en katalysator till segern.[107]

Paget citerar Julian Thompsons erkännande: *“Without artillery – either land-based or sea-based – we certainly wouldn’t have won that war”*.[108]

4.1.1 Operationalisering av källor

Utifrån empirin ur ett brittiskt fokus samt i kontexten av operationaliseringen i punkt 3.3, görs följande observationer avseende förmågan markmålsbekämpning:

- Förmågan sågs som en metod att hålla de argentinska soldaterna trötta, stressade och oroliga.
- Förmågan kom att nyttjas under dygnets mörka timmar, i syfte att minimera risktagning. Förmågan till att bryta en motståndares moral är också som störst då den kan genomföras utan förvarning.
- Förmågan användes kontinuerligt i syfte att vilseleda, störa och demoralisera de argentinska ställningar i land. Förmågan användes också i syfte att hindra motståndaren att genomföra anfall eller motanfall. Syftet utökades till att med indirekt eld, bekämpa fientliga styrkor efter att landstigningen genomförts.

---

[104] Paget, 2017, s. 224
[105] Woodward – Robinson, 1992, s. 284
[106] Paget, 2017, s. 224
[107] Ibid., s. 227
[108] Ibid., s. 234

- Den fysiska effekten av förmågan till markmålsbekämpningen var begränsad. Verkan avseende vilseledning och demoralisering anses vara tydligare.
- Förmågan var i sig inte avgörande för utfallet men den bidrog till att utfallet slog över till britternas favör. Till vissa delar blev förmågan en katalysator till segern.

4.2 Perspektiv – Argentinsk invasionsstyrka

Hastings – Jenkins tar tidigt, i boken *Slaget om Falklandsöarna*, upp förhållandet i Argentina och den ambivalens gentemot den styrande juntan som fanns. För att motverka inre oroligheter och misstroende mot styret behövdes en enande faktor. Den styrande juntan sökte desperat efter en sammanhållande faktor och fann den i *Islas Malvinas* (Sve: Falklandsöarna). En kort tid innan invasionen av Falklandsöarna hade stora demonstrationer och våldsamheter brutit ut i Buenos Aires. Detta påskyndade juntans beslut att genomföra en militär operation, avseende återtagandet av öarna. Hastings skriver ”*Detta gjorde juntans beslut slutgiltigt. Som La Prensa en månad tidigare profetiskt hade anmärkt: 'Det enda som kan rädda regeringen är ett krig*'”.[109]

Till lyfter i sitt strategiska resonemang, Argentinas oförmåga att hantera den militära sidan av assimilationen av Falklandsöarna. Den argentinska garnisonschefen på öarna, General Leopoldo Menendez, var isolerad ifrån Buenos Aires, både konceptuellt och fysiskt. De strategiska styrningar generalen fick, var mycket få. Juntan svarade ej realistiskt på de händelser som utspelade sig på öarna.[110] Även på taktisk nivå led Argentinas enheter av detta. De led av brist på integration och sammanhållning.[111] Burns styrker de organisatoriska- och ledningsmässiga problemen. Enligt honom fann General Menendez, det svårt att hålla i en sammanhängande strategi, gentemot övriga stridskraftschefer på ön. Burns beskriver hur denna icke fungerande befälsstruktur och koordination påverkade moral, initiativförmåga bland de lägre befälen samt fördelning av utrustning och proviant.[112] Till bekräftar de värnpliktigas brist på mat, värme och skydd från vädrets makter.[113]

Till gör bedömningen att utbildningsnivå och moral varierade kraftigt mellan enheterna.[114] ”*Fiendens meniga var redan före britternas landstigning missnöjda och undernärda, osäkra på varför de befann sig på Malvinerna och dåligt*

---

[109] Hastings – Jenkins, 2005, s. 86
[110] Till, 2014, s. 156
[111] Hastings – Jenkins, 2005, s. 273
[112] Burns, 2012, s. 344
[113] Till, 2014, s. 161
[114] Till, 2014, s. 165

utrustade för att bli kvar där".[115] De unga värnpliktiga i Argentinas invasionsstyrka var uppvuxna i ett hämmande politiskt system som ej tillät ifrågasättande.[116]

Brittisk spaning bekräftade bilden av de argentinska styrkorna. Hastings skriver: "*De fick intrycket av en indolent, apatisk armé som var likgiltig för militära rutiner, nonchalerade sina officerare och led akut av vädret. .... Men infanteriet bestod nästan uteslutande av värnpliktiga, där somliga hade hållits kvar i armén långt efter tjänstgöringstidens slut för att utgöra garnisonsstyrkan på Falklandsöarna; många var indianer som varken kunde läsa eller skriva; vissa hade bara fått två eller tre månaders utbildning*".[117] Dessa faktorer hade påverkan på effekten av markmålsbekämpning.

Kriget visade, enligt Hastings – Jenkins, på att Argentinas militära ledning led av okunskap gällande strategi. Författarna styrker Tills argument om den argentinska arméns passivitet. Armén misslyckades hålla nyckelpositioner eller hindra de brittiska markstyrkornas offensiv. Hastings – Jenkins går även ner på en taktisk nivå, till de soldater som utkämpade striderna. Moral lyfts, som en avgörande faktor.[118] De argentinska soldaterna vittnar om att de ej var psykologiskt förberedda på kriget, om ett ledarskap som ej fanns samt information som ej gavs.[119]

Burns styrker att den dysfunktionella militära strukturen i Argentina drabbade hela befälskedjan och bidrog till att bryta ner disciplinen hos de värnpliktiga enheterna. "*Many of them were mentally and physically worn down before the main British troops had even landed on the Falklands. As British shelling and air attack intensified by day and night, they struggled to protect themselves as best they could, without having a recognisable enemy they could hit back at. They developed "foxhole" complex – fear mixed with boredom which gradually paved the way for breakdown and acts of irrationality*".[120]

Burns beskriver ett sargat argentinskt ledarskap i början av maj 1982. "*In their baptism of fire, the conscripts sought consolations, explanations, but their commanders seemed to be speaking past them rather than to them, and some of the officers closest to them had seemed as scared as they had been.*".[121] Även Till lyfter oförmågan till ledning och ledarskap. "*The lack of strategic leadership in Argentina, by comparison, had devastating consequences. It was, said one participant, "lousy leadership that lost the war for them*".[122] Till lyfter här behovet av att tydliga mål och ansvarsförhållanden saknades. Slutligen frågar sig Till hur ledningen av styrkorna skulle ske. Det är enligt författaren en fråga om

---

[115] Hastings – Jenkins, 2005, s. 215
[116] Burns, 2012, s .347
[117] Hastings – Jenkins, 2005, s. 215
[118] Ibid., s. 358
[119] Ibid., s. 359
[120] Burns, 2012, s. 355
[121] Burns, 2012, s. 352
[122] Till, 2014, s. 192

balans mellan centraliserade direktiv och delegerad kontroll.[123] Denna balans saknades och gav att uppdragstaktik ej nyttjades.

Fram till mitten av maj nyttjas markmålsbekämpning av den brittiska sjöstyrkan i syfte att söka stridskontakt med det argentinska flygvapnet samt att utöka sitt lokala sjöherravälde.[124] Effekten av denna period, konstaterar Middlebrook, var begränsad. Efter de första stridskontakterna med den argentinska styrkan så är rapporterna om personella och materiella förluster, få.[125]

Middlebrook menar på att moralen i den argentinska styrkan, vid denna tid, var fortsatt god. Författaren anser dock, att den argentinska styrkan var naiv avseende vad som kom att vänta, och vad som förväntades av dem. Vidare nämner han en överoptimism som byggde på ignorans och lögner avseende tidigare händelser under kriget.[126]

Det fanns många brister avseende Argentinas förmåga att motstå en brittisk offensiv. Middlebrook nämner som exempel bristen med värnpliktssystemet. Nästa brist var att de flesta stridande enheter var fragmenterade och utspridda. Författaren nämner även brister i rörlighet samt avsaknad av tyngre vapen.

Runt Port Stanley planerades ett statiskt försvar som syftade i att tvinga den brittiska styrkan att röra sig framåt och gå till anfall. Detta statiska försvar skulle få stöd av flyg- och sjöstridskrafter, ett stöd som nu uteblev. Som resultat kände sig soldaterna i garnisonen utelämnade och övergiven av den argentinska ledningen på fastlandet.[127] Till argumenterar för att de brittiska framgångarna berodde på ett offensivt handlande. Operationellt var Storbritannien på offensiven medan Argentina var på defensiven. Den brittiska sjöstyrkan hade offensiva mål i att skapa förutsättningar för lyckad landstigning, för att därefter inneha en stödjande roll gentemot markstyrkorna. Argentinas uppgift var att motverka den brittiska sjöstyrkan att uppnå sina mål. Argentina förlorade slutligen då deras defensiv, statiska försvar, ej kunde hantera britternas offensiv.[128]

Inför de slutliga striderna kring Port Stanley genomfördes kraftig indirekt bekämpning med artilleri och fartygsartilleri mot de argentinska ställningarna. Fartygen hade vid den här tidpunkten genomfört markmålsbekämpning i en månads tid. De argentinska enheterna var nu psykiskt och fysiskt utmattade. ”*A number of soldiers were returned to the mainland, suffering nervous breakdowns, while many of those that remained were now convinced they were going to die*”.[129]

Misstroendet bland de argentinska soldaterna växte. ”*The army conscripts were talking openly; their view of the war had completely changed. They had a big resentment against their officers; many men told me that they had come to*

---

[123] Till, 2014, s. 192
[124] Middlebrook, 2016, s. 127
[125] Ibid., s. 141
[126] Ibid., s. 229
[127] Ibid., s. 218
[128] Till, 2014, s. 176
[129] Burns, 2012, s. 383

hate their officers more than the British; it was a though the British were fighting a different war".[130]

Hastings - Jenkins styrker denna bild och skriver att efter krigsslutet uttryckte många argentinska soldater bitter kritik mot det bristande ledarskap som de argentinska officerarna visade. När stridigheterna började lämnade många av officerarna frontlinjen. "*De rykten som gick bland britterna om fiendens enastående brutalitet mot sina egna män visade sig ha varit sanna.*".[131]

4.2.1 Operationalisering av källor

Utifrån empirin ur ett argentinskt fokus samt i kontexten av operationaliseringen i punkt 3.3 görs följande observationer avseende förmågan markmålsbekämpning:

- Invånarna i Argentina var ambivalenta gentemot juntan. Juntan såg kriget om öarna som en enande faktor, en fokuspunkt.
- De argentinska styrkorna var isolerade ifrån Buenos Aires, både konceptuellt och fysiskt. Mycket få strategiska styrningar gavs.
- Den argentinska garnisonen i land led av brist på integration, sammanhållning och samordning. De argentinska soldaterna var redan före britternas landstigning missnöjda och undernärda, osäkra på varför de befann sig på Malvinerna.
- De argentinska enheterna i land bestod till största delen av värnpliktiga och reservister. Mellan enheterna fanns skillnader i utbildningsnivå, bakgrund och moral.
- Operationellt var Storbritannien på offensiven medan Argentina var på defensiven. Det argentinska försvaret var passivt och statiskt. De argentinska enheterna var dessutom fragmenterade och utspridda.
- Det fanns en argentinsk oförmågan till ledning och ledarskap. Tydliga mål och tydligt ansvarsförhållanden saknades. Många officerare lämnade frontlinjen vid stridskontakt. Bristande befälsstruktur och koordination påverkade moral, initiativförmåga bland de lägre befälen. Detta bidrog även till att bryta ner disciplinen hos de värnpliktiga enheterna.
- Det fanns brister i informationsspridningen.
- Den fysiska effekten av markmålsbekämpning var begränsad, enligt den argentinska ledningen. Verkan avseende vilseledning och demoralisering var tydligare. De argentinska enheterna visade på psykisk och fysisk utmattning.
- Moralen var en avgörande faktor. Källorna lyfter faktorer som påverkar moralen, exempelvis ledarskap, passivitet, grundläggande

[130] Middlebrook, 2016, s. 285
[131] Hastings – Jenkins, 2005, s. 371

behov som sömn och utrustning. I motsats till övriga källor anser Middlebrook att argentinska moralen i slutskedet, var god men att de led av vanföreställningar.

4.3 Observation

Flera observationer avseende det argentinska stridsvärdet och hur det påverkats av markmålsbekämpning har givits. Med stöd av Shalit och Ingesson kan dess påverkan formaliseras. Den har antingen varit direkt eller indirekt. Direkt påverkan kan till exempel ses på den fysiska åverkan i from av stupade och förstörd utrustning. Indirekt hade markmålsbekämpningen inverkan på de stridandes moral.

De slutsatser som dras av Gal – Dayans forskningsrapport *The Psychological Effects of Intense Artillery Bombardment: The Israeli Experience int the Yom-Kippur War*[132] stödjer oss i bedömningen av påverkan på det psykiska stridsvärdet. Rapporten används för att styrka kopplingen till Shalits anpassningsmodell.

4.3.1 Sequential Adjustment Model

Med utgångspunkt från Ben Shalits anpassningsmodell *Sequential Adjustment Model – SAM* – och dess nio steg, ges en bild av hur det psykiska stridsvärdet påverkades av den brittiska sjöstyrkans markmålsbekämpning.

1. *Medvetenhet.*
2. *Uppmärksamhet*.
3. *Kontroll.*

Anpassningsmodellens tre första steg har en stark koppling mot den enskilde stridande samt dennes utbildning, bakgrund och erfarenheter. Detta då individens bedömning av situationen, involvering och kontroll grundar sig i dessa faktorer. Kopplingen mot individens bakgrund, styrks av Gal – Dayans forskningsrapport och de *individfaktorer* som där lyfts.[133] Dessa faktorer påverkar stressnivån och är *stridserfarenhet, träning* och *grad*.

Journalisterna Hastings, Jenkins och Burns samt historieforskaren Middlebrook lyfter att en större påverkan kom sig av soldatens bakgrund som värnpliktig. Många av de värnpliktiga kom ifrån fattiga områden i Buenos Aires eller lika fattiga norra delarna av Argentina.[134] Utbildningsnivån var generellt låg,

[132] Gal – Dayan, 1992
[133] Gal – Dayan, 1992, s. 84
[134] Burns, 2012, s. 347

där många varken kunde läsa eller skriva. Gal – Dayan styrker kopplingen till den indirekta elden genom citatet ”c*ombatants with an elementary education reported a greater degree of physiological disturbances as opposed to combatants with a high school education and beyond”.*[135]

Soldaternas påverkan av en situation med indirekt eld märktes även i den *Emotionella responsen* enligt Gal – Dayan. De värnpliktiga soldaterna under Yom-Kippur kände en skarp ökning i hjälplöshet och rädsla under beskjutningens första två timmar. Först därefter klingande dessa känslor av och återgick till normala nivåer.[136] Denna respons bekräftas av de empiriska källorna.

4. Förståelse.

I anpassningsmodellens fjärde steg ska bedömaren ställa sig frågan: Hur bedömer individen/enheten relationen mellan resurserna och de krav som denne ställs inför?[137]

Här lyfter författarna Till, Burns och Hastings de stridandes brist på utrustning, hunger och sömn. Gal – Dayan lyfter i sin rapport de faktorer som tydligast påverkar stridsvärdet, där allvarliga stridssituationer så som förlust av liv, utrustning och moral[138], lyfts fram särskilt. Även brist på information påverkar individen, oavsett om det är en värnpliktig eller officer. Vilket styrks av Burns, då han bedömer att de värnpliktiga levde i ett informationsvakuum.[139]

5. Involvering.

Vill individen/enheten fortsätta med hänsyn till bedömningen affektiva resurser kontra krav?

Woodward lyfter att syftet med markmålsbekämpningen var att hålla de argentinska styrkorna stressade och oroliga vilket går i linje med det femte steget i anpassningsmodellen. Även Burns nämner den psykiska och fysiska utmattning som drabbade soldaterna på grund av fartygens beskjutning. Utmattning ökades av att markmålsbekämpningen genomfördes nattetid. Detta styrker Woodward; ”*Detta hade främst till uppgift att hålla dem vakna iland*”.[140] Middlebrook citerar en argentinsk soldat avseende den psykologiska effekten av markmålsbekämpning ”*I was really frightened. We were defenceless against the shells, which rained down on us for an hour*”.[141]

---

[135] Gal – Dayan, 1992, s. 41
[136] Gal – Dayan, 1992, s. 46–47
[137] Shalit, 2005, s. 190–193
[138] Gal – Dayan, 1992, s. 75
[139] Burns, 2012, s. 349
[140] Woodward – Robinson, 1994, s. 161
[141] Middlebrook, 2016, s. 146

Kopplat mot detta steg i anpassningsmodellen finns en stresspåverkan avseende oron att bli övergiven. Hastings nämner att vid flera militära enheter lämnade befälen frontlinjen vid första stridskontakt med den brittiska styrkan.[142]

Känslan av att vara övergiven och utlämnad sågs även gentemot det argentinska fastlandet enligt Middlebrook.[143] Bristen på sammanhållning och integration lyfts också av Till. Enligt Gal – Dayan, styrker i de *Sociala responsen*, att söka sig till sina kamrater vid beskjutning av indirekt eld, denna bild.[144]

Det femte steget i Shalits anpassningsmodell finner vi, enligt Gal – Dayan, inom de gruppfaktorer som påverkar stressnivån vid markmålsbekämpning. Inom gruppfaktorerna finner vi frånvaro av högre befäl, lägre moral brist och sammanhållning. Enligt forskningsrapporten uppstod även dessa faktorer i samband med indirekt eld mot statiska försvarsställningar.[145] Likvärdig situation finner vi i det argentinska försvaret av öarna.

6. Beredskap.

Detta motsvaras, enligt Ben Shalit, av moralen. Är individen/enheten beredd att fortsätta med tanke på de kognitiva och affektiva bedömningarna?

Samtliga empiriska källor lyfter markmålsbekämpningens förmåga att påverka en motståndares moral. Enligt Gal – Dayan är även detta en gruppfaktor.[146]

Inom de argentinska enheterna varierande moralen. Till kopplar detta mot de stridandes bakgrund och utbildning. Författaren Middlebrook är den källa som skiljer sig avseende synen på moral och dess påverkan. Enligt honom var de demoraliserande effekterna små på de argentinska styrkorna i kontexten av markmålsbekämpning.

7. Förmåga.

I syfte att enheten ska ha förmåga att agera, så måste de ha klart för sig hur de ska agera, enligt *SAM*. Det sjunde steget kan kopplas mot ledarskap eller bristen på ledarskap. Även här finner vi ett samband med Gal – Dayans gruppfaktorer, brist på ledarskap och förberedelser.[147]

Hastings, Burns och Middlebrook argumenterar för att ledarskapet hade en påverkan. De lyfter brutalitet och distansering mellan soldater och befäl. Den stödjande effekt som ett ledarskap har, saknades. Gal – Dayan skriver att ”*the command role has an ‘inoculation effect’ against the psychological influences of massive shelling”*.[148]

---

[142] Hastings – Jenkins 2005, s.371
[143] Middlebrook, 2016, s. 218
[144] Gal – Dayan, 1992, s. 51
[145] Ibid., s. 84
[146] Ibid., s. 84
[147] Ibid., s. 84
[148] Ibid., s. 78

8. Engagemang.

Individen och enheten måste efter förberedelserna bestämma sig för att handla. Hastings beskriver hur de argentinska soldaterna ej var psykologiskt förberedda på kriget.[149] Vidare skriver Hastings om de observationer som genomfördes av brittiska specialförband, av de argentinska enheterna efter veckor av störande indirekt eld. Dessa observationer gav att vittnesmål om en indolent, apatisk armé som var likgiltig för militära rutiner och nonchalerade sina officerare. Burns påpekar i sin tur att initiativförmågan bland de lägre befälen hämmades.[150]

9. Handling.

Lämnas där hän av Ben Shalits anpassningsmodell. Efter att passerat samtliga steg förväntas den enskilde soldaten kunna handla efter viss förmåga.

Ben Shalit avslutar sin anpassningsmodell med att beskriva effekten av att inte kunna fullfölja något av stegen. Detta kommer enligt Shalit leda till en oförmåga att klara av situationen eller gå i strid. ”… *en minskad prestationsförmåga i ett eller flera steg medför en kumulativ reduktion av stridspotentialen”.*[151]

I Gal – Dayans forskningsrapport beskrivs vilken effekten av indirekt eld har på det psykiska stridsvärdet utifrån de erfarenheter som drogs under Yom-Kippur 1973[152]:

- De stridandes förmåga att fungera sjunker den första timmen för att därefter återhämta sig. Detta avser även kvalitén på funktionen.
- Av de intervjuade blev 24% hyperaktiva och 20% upplevde sig fungera långsammare än normalt. Psykiska störningar som introversion och passivitet noterades.

Gal – Dayan talar även om ”*breakdown phenomena*”.[153] Detta avser graden på de symptom som är kopplade mot ett sammanbrott som kunde noteras. Här nämns främst panik och förlamning. Även tendensen till desertering lyfts.

4.3.2 The Politics of Combat

Ledarskapets påverkan av stress, osäkerhet och lägesuppfattning

Ingesson lyfter sambandet mellan stress, osäkerhet, lägesuppfattning och dess koppling mot subkulturer på taktisk nivå och ledarskap.[154] Det är mot dessa

[149] Hastings – Jenkins, 2005, s. 359
[150] Burns, 2012, s. 344
[151] Shalit, 2005, s. 194
[152] Gal – Dayan, 1992, s. 56
[153] Gal – Dayan, 1992, s. 58
[154] Ingesson, 2016, s. 19

faktorer, uppsatsförfattaren finner tydligast koppling till effekten av markmålsbekämpning. Även Gal - Dayan lyfter ledarskap som en av de grundläggande faktorerna i att hantera den stress som uppstår i en stridssituation, och mer specifikt vid indirekt eld.[155]

Författarna Till, Hastings och Burns styrker Ingessons teori avseende hur de militära enheterna på lägre nivå, påverkades under kriget. Författarna skriver om bristen på ledning och ledarskap. ”*The lack of strategic leadership in Argentina, by comparison, had devastating consequences. It was, said one participant, ‘‘lousy leadership that lost the war for them*”.[156] Den argentinska garnisonen påverkades också av ett bristande ledarskap från fastlandet. Enligt Burns påverkade den bristande befälsstrukturen både moral och disciplin.[157]

Behovet av fokuspunkt (Focal point)

Den styrande juntan i Argentina använde öarna, Malvinerna, som fokuspunkt, som en enande faktor. Som subkultur på taktisk nivå behövde de värnpliktiga öarna som fokuspunkt. Invånarna i Argentina var vid denna tid tudelad i sin relation till regimen, Malvinerna blev den enande faktorn, dock var denna faktor skör.

När de argentinska värnpliktigas moral bröts ner, försvagades öarna roll som fokuspunkt. Detta kan enligt Ingesson leda till dysfunktionella beslutscykler mellan befälen i gruppen, vilket i sin tur kan leda till lägre eller icke existerande effektivitet för enheten.[158]

En militär enhets kompabilitet med de politiska/strategiska målen

Till, Burns och Middlebrook argumenterar för att distansen till det Argentinska fastlandet var stor, avseende styrningar och stöd. Garnisonen med sina värnpliktiga kände sig isolerad.[159] De strategiska styrningar som gavs, var mycket få.[160] Detta gav sig även i uttryck av att ett defensivt och statiskt försvar av öarna[161], och gick stick i stäv mot hur den politiska ledning i Buenos Aires ville att kriget skulle föras.[162] Till anger en avsaknad av uppdragstaktik (Till 2014, s.192). Uppdragstaktik, en del av manöverkrigföringen, är som tidigare nämnts av Ingesson en förutsättning för befälsföring på en lägre taktisk nivå.[163]

Som tidigare nämnts så skriver Ingesson i sin slutsats att militära enheter på lägre nivå bidrar till beslutsfattande, speciellt gäller detta under situationer med osäkerhet och stress. Dessa beslut kan få stora politiska och strategiska

---

[155] Gal – Dayan, 1992, s. 84
[156] Till, 2014, s. 192
[157] Burns 2012, s. 344
[158] Ingesson, 2016, s. 35
[159] Middlebrook, 2016, s. 218
[160] Till, 2014, s. 156
[161] Hastings – Jenkins, 2005, s. 358
[162] Middlebrook, 2016, s. 218
[163] Ingesson, 2016, s. 238

konsekvenser.[164] För att detta ska fungera krävs det att de militära enheterna på lägre nivå är kompatibla med de strategiska målen.

4.4 Sammanfattning

Ur perspektivet *SAM* kan man notera att de argentinska enheternas stridsvärde påverkades av den indirekta elden. Det går inte att fastslå att något av stegen ej kunnat passeras. Istället noteras att det funnits en större eller mindre påverkan i samtliga av dessa steg. Faktorer som främst lyfts är de stridandes bakgrund, såväl civil som militär, samt det rådande ledarskapet. Dessa faktorer styrks av Gal – Dayan, i hur stor påverkan av indirekt eld det blir. Gal – Dayan lyfter faktorer som påverkar stressen vid indirekt eld i tre grupper av faktorer, *individ- grupp-* och *slagfältsfaktorer*.

Sammantaget blir resultatet en betydande demoralisering som gav effekt på soldaternas stridsvärde och vilja. Svårigheten att passera något av stegen ger kumulativ minskning avseende enhetens stridsvärde och förmåga. Då dessa svårigheter visat sig i samtliga steg kan effekten antas vara större.

Med utgångspunkt från Ingesson *The Politics of Combat* styrks sambandet mellan stress, osäkerhet och det ledarskap som användes. I sin slutsats skriver Ingesson att subkulturer på taktisk nivå bidrar till beslutsfattande, speciellt gäller detta under situationer med osäkerhet och stress. Det går att observera en tydlig diskrepans mellan värnpliktig soldat och dess befäl, under Falklandskriget.

För att lösa behovet av sammanhållning och gemensam uppfattning finns, enligt Ingesson, ett behov av fokuspunkter. Då dessa fokuspunkter är gemensamma för gruppen så stärker dessa den gemensamma uppfattningen. Den enande faktorn under kriget var traditionen om *Islas Malvinas*. Denna tradition eller fokuspunkt, kom att förminskas i betydelse, i takt med att krigets åverkan blev allt mer kännbar. Även diskrepansen mellan soldat och befäl resulterade i att någon fokuspunkt ej kunde skapas. Konsekvensen blev att de värnpliktiga enheterna ej var kompatibla med de strategiska målen.

[164] Ingesson, 2016, s. 238

5 Analys

5.1 Allmänt.

Mängden information avseende vald konflikt kan anses vara god, däremot är tillförsel av nya fakta begränsad. De källor som produceras tenderar att vara tendentiösa eller av tredjehandskaraktär.

Markmålsbekämpning delas upp i fyra olika kategorier beroende på vilken effekt som ska uppnås[165]. Dessa kategorier är *Destructive Fire*, *Neutralization*, *Harassing Fire* samt *Interdiction*. Vald kategori kommer att påverka utfallet av bekämpningen och dess effekt på motståndaren. Metoderna är fastslagna i gällande NATO-reglementen, ATP-04[166] samt ATP-08[167].

Inom ramen för uppsatsen ges en tydlig bild av hur den brittiska styrkan nyttjade kategorin *Harassing Fire* – det vill säga att störa och vilseleda motståndaren.

5.2 Hypoteser

5.2.1 Hypotes 1

Effekt av markmålsbekämpning hade påverkan på stridsvärdet.

Efter genomförda observationer kan denna hypotes antas vara sann. Markmålsbekämpningen skapade en tydlig effekt på stridsvärdet, vilket omnämnts i de empiriska källorna. Över 7000 granater sköts i syfte att störa och förstöra för den argentinska motståndaren. Effekt har rapporterats avseende moral,

---

[165] NATO Standardization Agency. ATP-08, VOLUME II TACTICS, TECHNIQUES AND PROCEDURES FOR AMPHIBIOUS OPERATIONS, Edition (C) Version (1), 2013, s.7-16 – 7-18

[166] NATO Standardization Agency. ATP-04 ALLIED NAVAL FIRE SUPPORT, Edition (F) Version (2), 2014

[167] NATO Standardization Agency. ATP-08, VOLUME II TACTICS, TECHNIQUES AND PROCEDURES FOR AMPHIBIOUS OPERATIONS, Edition (C) Version (1), 2013, s.7-16 *ff*

oro och stress, men även i förluster och skadade. Det upprepade intervallet av markmålsbekämpning fick en kumulativ påverkan på soldaternas stridsvärde.

Vid genomförandet av markmålsbekämpning kan samtliga av de fyra kategorierna noteras, det vill säga *Destruction Fire, Neutralization, Harassing Fire* och *Interdiction*. Främst kom *Harassing fire* att användas. Med denna kategori hade den brittiska sjöstyrkan som målsättning att störa motståndarens verksamhet, med sikte på att sänka dennes moral.

5.2.2 Hypotes 2

Påverkan på det psykiska stridsvärdet var större än det fysiska.

De empiriska källorna, såväl källor med brittiskt perspektiv som källor med ett argentinskt perspektiv, lyfter fram de psykologiska effekterna på stridsvärdet. Samtliga källor nämner markmålsbekämpningens demoraliserande förmåga. Bruket av markmålsbekämpning kom dock att skifta under operationens gång, från ett fokus på att störa (*Harassment Fire*) och vilseleda motståndaren till en ökad användning av eldunderstöd (*Destructive Fire)*. I operationens avslutande skede utökades syftet till att fysiskt slå ut motståndaren, dock kvarstod vikten av att genomföra störande och vilseledande markmålsbekämpning.

Vid en analys, med utgångspunkt ur Shalits anpassningsmodell *SAM*, finner man att åtta av nio steg får en påverkan av den indirekta elden. Störst inverkan har de faktorer som är kopplade mot stegen *Medvetenhet, uppmärksamhet och kontroll.* Detta gav en kumulativ reduktion på enhetens, och dess soldaters, stridsvärde. Enligt Gal – Dayans forskningrapport ligger dessa steg inom de individfaktorer som har en större negativ påverkan på stressen. Vidare lyfter analysen gruppfaktorer så som ledarskap och förtroende. Brister i dessa gav även de, en negativ påverkan på stressen.

En av källorna sticker ut, *Argentine fight for the Falklands*.[168] Där argumenterar Middlebrook för att effekten av markmålsbekämpning inte var så stor under kriget. Den överraskningseffekt som den brittiska styrkan eftersträvade gav aldrig sådan effekt att den fick en påverkan på de argentinska soldaterna.[169]

Middlebrook får ej medhåll från övriga källor. Som exempel skriver Paget *"While the destructive capacity of NGS had the most tangible impact, the psychological strain inflicted on Argentine troops should not be underestimated"*.[170]

Även Till lyfter förmågan; "*The initial naval bombardments by Glamorgan, Alacrity and Arrow may not have done substantial material damage or killed many Argentines, but they kept up the morale pressure and certainly distracted*

[168] Middlebrook, 2016
[169] Middlebrook, 2016, s. 228
[170] Paget, 2017, s. 224

the defenders from vital events elsewhere".[171] Både Pagets och Tills citat styrker hypotesen, dvs att påverkan var större gällande det psykiska stridsvärdet, än det fysiska stridsvärdet.

Indirekt eld med avsikt att verka enligt *Destructive Fire* och *Neutralization* användes främst under krigets senare skeenden. Här var syftet att påverka motståndarens fysiska stridsvärde. Resultatet bedöms dock vara lägre avseende fysisk åverkan, då de empiriska källorna istället lyfter den demoralisering som åstadkoms. Hypotesen kan därmed anses vara sann.

5.2.3 Hypotes 3

Påverkan på soldaternas stridsvärde fick en strategisk effekt.

Enligt Ingessons *The Politics of Combat* påverkar stress och oro den militära enhetens förmåga att fatta beslut. I stridssituationer uppstår behovet av att kunna fatta beslut på lägre nivå, särskilt då lägesuppfattningen tenderar att bli sämre. Detta kräver att de militära enheterna på lägre nivå är förankrade i de strategiska målen. Ledarskapet under Falklandskriget, ur ett argentinskt perspektiv, brast utifrån förankringen till de värnpliktiga soldaterna. Dessa soldater, kom före och under kriget, uppleva en brutal och distanserad relation till sina befäl. Befälen blev inte den fokuspunkt som krävdes för att hantera påverkan av stridsvärdet.

Sammanfattningsvis gav det bristande ledarskapet att hantera soldaternas stridsvärde vid markmålsbekämpning, en strategisk effekt. Burns skriver *"The conscripts blamed the military regime"*.[172] Hypotesen kan därmed anses vara sann.

5.2.4 Hypotes 4

Markmålsbekämpning fick en strategisk effekt.

Utifrån använda teorier kan man noterar att de argentinska enheternas stridsvärde påverkades av markmålsbekämpningen. Gal – Dayan lyfter i sin forskningsrapport, faktorer som påverkar den stress som kom utav den indirekta elden. De nio stegen i Shalits anpassningsmodell kunde ej passeras utan problem. Faktorer som lyfts som problemområden, är de stridandes bakgrund, det rådande ledarskapet samt hur de brittiska fartygen genomförde beskjutningen. Svårigheten att passera något av stegen gav en kumulativ minskning avseende enhetens stridsvärde och förmåga. Då dessa svårigheter visat sig i samtliga steg kan effekten antas vara större. Resultatet av markmålsbekämpningen blev en

---

[171] Till, 2014, s. 183
[172] Burns, 2012, s. 395

betydande demoralisering som gav effekt på den argentinska soldaternas stridsvärde och vilja.

Genom Ingessons *The Politics of Combat* styrks sambandet mellan psykiskt stridsvärde och ledarskapet. Den argentinska invasionsstyrkan led av ett bristfälligt ledarskap, från strategisk nivå ner till taktisk nivå. Det går att observera en tydlig diskrepans mellan värnpliktig soldat och dess befäl. I takt med att lägesuppfattningen försämrades gavs inte de militära enheterna på lägre nivå en möjlighet att bidra till beslutsfattandet. Konsekvensen blev att de värnpliktiga enheterna ej var kompatibla med de strategiska målen.

Sammantaget kan det antas att de argentinska soldaterna blev bortkopplade från beslutsfattandet och i förlängningen, de strategiska målen. Den argentinska militära ledningens fokuspunkt var inte längre den argentinska soldatens fokuspunkt. Därmed kan det anses att markmålsbekämpning fick en strategisk effekt på Falklandskriget.

Hypotesen kan således anses vara sann.

5.3 Svar på forskningsfrågan

Visar användandet av markmålsbekämpning på en strategisk effekt under Falklandskriget?

Svaret på frågan är ja.

Markmålsbekämpningen fick en strategisk effekt under Falklandskriget. Dess förmåga att påverka de stridandes moral och vilja kom att inverka på utfallet. Markmålsbekämpningen i sig, var inte den enda faktorn som fick en strategisk effekt, utan flera faktorer spelade in i resultatet. Som exempel kan nämnas stridserfarenhet, ledarskap, rörlighet och samverkan. Här fick istället markmålsbekämpningen en indirekt påverkan. Som exempel vid bristande ledarskap, som ökade effekten av markmålsbekämpning.

6 Slutsatsdiskussion

6.1 Allmänt

Målet med uppsatsen har varit att undersöka om fallet av brittisk markmålsbekämpning påvisade en strategisk effekt och därmed hade inverkan på utgången av kriget. Med teoretisk koppling och verifiering av tidigare erfarenheter har ett antal empiriska källor använts i syfte att finna de kausala mekanismerna. De empiriska källorna har både militär bakgrund och journalistisk bakgrund, i syfta att få en ökad validitet.

Uppsatsens konklusion anses vara probabilistisk. I uppsatsen har ett negativt samband mellan variablerna markmålsbekämpning och stridsvärde påvisats. Sambandet har påverkats av ett antal interaktionsvariabler.[173] Som interaktionsvariabler har vi sett exempelvis bakgrund och erfarenhet, ledarskap, statiskt försvar och typ av indirekt eld.

Som teoretisk koppling har Shalits anpassningsmodell, *Sequential Adjustment Model* använts och verifierats av tidigare forskning kring psykologisk effekt av indirekt eld under Yom Kippur-kriget. Ur detta teoretiska perspektivet ser vi att de argentinska enheternas stridsvärde påverkades av markmålsbekämpningen. Genom observationer tydliggörs enheternas svårigheter kopplade mot Shalits nio steg i anpassningsmodellen. Resultatet av markmålsbekämpningen blev en kumulativ reducering av stridsvärde och moral. Faktorer som ökade effekten av beskjutningen var markstyrkornas sammansättning av värnpliktiga, bristande ledarskap samt hur markmålsbekämpningen genomfördes. Sammantaget blev resultatet en betydande demoralisering som gav effekt på soldaternas stridsvärde och vilja.

Syftet har varit att förklara hur stridsvärdet påverkades av markmålsbekämpning och hur detta fick en strategisk effekt på utfallet av Falklandskriget. Med utgångspunkt från Ingesson *The Politics of Combat* styrks sambandet mellan stridsvärde och ledarskapet som användes. De militära enheterna på lägre nivå gavs ej möjligheten att delta i beslutsfattandet och bilden av en diskrepans mellan värnpliktig och befäl är tydlig. Detta resulterade i att någon fokuspunkt ej kunde skapade med konsekvensen att de värnpliktiga enheterna ej var kompatibla med de strategiska målen.

---

[173] Esaiasson m.fl., 2017, s. 78

Uppsatsen visar på att markmålsbekämpning fick en strategisk effekt under Falklandskriget. Dess påverkan var likväl direkt, som indirekt. Fanns det en medveten plan att använda förmågan i syfte att få en strategisk effekt? Min bedömning är att den brittiska sjöstyrkan inte nyttjade denna taktik i syfte att få en strategisk effekt. Behovet av att kunna påverka de argentinska styrkorna i land, kom ur ett taktiskt behov men gav en strategisk effekt. Markmålsbekämpningen blev droppen som fick bägaren att rinna över.

6.2 Möjlig fortsatt forskning

Uppsatsen ger ett underlag för fortsatt forskning avseende hur förmågan kan nyttjas i en konflikt inom svenska operationsområden.

Oberoende av hur en tänkt motståndare är organiserad, kommer markmålsbekämpning att påverka denne. Denna påverkan har visat sig vara både fysisk och psykisk. Idag har den svenska marinen förmågan, genom sina ledning- och pjässystem, att genomföra markmålsbekämpning. Det finns en tveksamhet i hur att nyttja denna förmåga. Med nyttjade kalibrar så bedöms den fysiska verkan vara allt för begränsad (beroende på om verkan eftersträvas mot hårda eller mjuka mål och vilken typ av verkan/effekt). I förlängningen finns behovet av att se till den psykologiska påverkan av stridsvärdet. Inom följande ämnesområden finns det ett framtida forskningsbehov:

- *Svensk taktik kopplad mot markmålsbekämpning och samverkan.* Hur ska samverkan ske och inom vilka områden inom marinen?

- *Svensk taktik kopplad mot aktuell kaliber.* Hur kommer svensk taktik avseende markmålsbekämpning behöva se ut med tanke den kaliber som idag används?

- *Svensk taktik kopplad mot framtida kaliber.* Kan befintliga pjässystem och ammunition utvecklas avseende räckvidd och funktion? Vad innebära införandet av sjömålsrobot med markmålskapacitet ur ett markmålsbekämpande perspektiv?

7 Referenser

Burns, Jimmy, 2012 [1987]. *The land that lost its heroes – How Argentina lost the Falklands war*. London: Bloomsbury Publishing Plc.

Craig, Christopher, 2000 [1995]. *Sjöstriderna under Falklands- och Gulfkriget,* Orgi. titel *Call for Fire – Sea Combat int the Falklands and the Gulf War,* övers. Louise Hadorph och Cay Holmberg. Stockholm: Marinlitteraturföreningen.

Esaiasson, Peter, – Gilljam, Mikael – Oscarsson, Henrik – Towns, Ann – Wängnerud, Lena, 2017. *Metodpraktikan. Konsten att studera samhälle, individ och marknad* (femte upplagan). Stockholm: Wolters Kluwer AB

Försvarsmakten, 2010. *Taktikreglemente för marinstridskrafterna TRM 1(A) – M7739-353024.* Stockholm: Försvarsmakten

Försvarsmakten, 2017. FM2017-5591:1 *MTCH SOPA TRM 1(A) Tillägg 1-ES-MTS – Marina operationstyper och uppgiftställningar.*

Försvarsmakten, 2001. *Soldatreglemente för Soldat i fält (SoldF*), Stockholm: Försvarsmakten

Gal, Reuven & Dayan, Hava, 1992. *The Psychological Effects of Intense Artillery Bombardment: The Israeli Experience int the Yom-Kippur War*. Zikhron, Ya'akov.

Hastings, Max & Jenkins, Simon, 2005 [1983]. *Slaget om Falklandsöarna,* Orgi. Titel *The Battle for the Falklands*, övers Kjell Waltman. Viken: Svenskt Militärhistoriskt Bibliotek

Middlebrook, Martin, 2016 [1989]. *Argentine fight for the Falklands*. Barnsley: PEN & SWORD MILITARY.

Ingesson, Tony, 2016. *The politics of combat; The political and Strategic Impact of Tactical-level Subcultures, 1939-1995*. Lund: Lund University

NATO Standardization Agency, 2014. *ATP-04 ALLIED NAVAL FIRE SUPPORT, Edition (F) Version (2).*

NATO Standardization Agency, 2013. *ATP-08, VOLUME II TACTICS, TECHNIQUES AND PROCEDURES FOR AMPHIBIOUS OPERATIONS, Edition (C) Version (1).*

Paget, Steven, 2017. "*Under Fire: The Falklands War and the Revival of Naval Gunfire Support*" *War in History, vol 24 s217-235.*

Shalit, Ben, 2005. *Konfliktens och stridens psykologi,* Stockholm: Norstedts Akademiska Förlag

Till, Geoffrey, 2014. *Understanding Victory – Naval Operations from Trafalgar to the Falklands.* Santa Barbara: ABC-CLIO, LLC.

Thurén, Torsten, 2019. *Vetenskapsteori för nybörjare*, Stockholm: Liber AB

Widén, Jerker & Ångström, Jan, 2004. *Militärteorins grunder*. Stockholm: FMLOG ServE Sthlm C T&D

Woodward, Sandy & Robinson, Patrick, 1992. *Striden om Falklandsöarna – 100 Dagar*, Orgi. titel *One Hundred Days. The memoirs of the Falkland Battles. Group Commander*, övers Louise Hadorph Holmberg och Cay Holmberg. Stockholm: Marinlitteraturföreningen